# *Spis treści*

**Uwagi wstępne** ..... 5

Część pierwsza
OGÓLNE WYMIARY I DETERMINANTY
GOSPODARKI RYNKOWEJ

**Zdzisław Czaja, Wojciech L. Janik, Eugeniusz Kośmicki:** Koncepcja „global governance" na tle problemów współczesnej gospodarki rynkowej w dobie globalizacji ..... 9

**Franciszek Krzykała:** Bariery i zniekształcenia w przepływie informacji w społeczeństwie w warunkach patologii instytucji i organizacji ..... 23

**Andrzej Suwalski:** Ekonomiczno-społeczne uwarunkowania sprawiedliwości społecznej ..... 39

**Halina Zboroń:** Patologiczne zagrożenia demokracji w Polsce ..... 56

**Elżbieta Świtalska:** Rynek ubezpieczeniowy po ataku na WTC ..... 75

**Grażyna Krzyminiewska:** Współczesna wieś polska – główne obszary ekonomicznych i społecznych zagrożeń rozwoju ..... 82

**Jan Sikora:** Agroturystyka czynnikiem rozwoju gospodarki rynkowej na obszarach wiejskich ..... 95

Część druga
PRACA, CZAS WOLNY, BEZROBOCIE

**Mieczysław Lis:** Dylematy polityki zatrudnienia w gospodarce rynkowej ..... 113

**Adam Koniuk:** Bezrobocie jako negatywny skutek transformacji systemu ..... 130

**Henryk Januszek:** Mobbing – forma przemocy wobec pracowników w miejscu pracy 136

**Agnieszka Kwiatek:** Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania pracy zawodowej kobiet ..... 147

**Renata Baran:** Istota i rola inteligencji emocjonalnej w działalności menedżera ... 156

**Natalia Mikulewicz:** Czas wolny a kondycja współczesnego człowieka ..... 165

**Maria Piechocka:** Rynek usług zdrowotnych po wprowadzeniu ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym – szanse i zagrożenia ..... 184

## Część trzecia
## SAMORZĄD TERYTORIALNY I JEGO PROBLEMY

**Agnieszka Burzyńska:** Etyka zawodowa pracowników samorządowych ..... 201

**Mieczysław A. Witkowski:** Przemiany transformacyjne w jednostkach gospodarczych samorządu terytorialnego jako szansa funkcjonowania w gospodarce rynkowej ..... 212

**Krzysztof Pacholski:** Realizacja elementów polityki socjalnej w duńskiej gminie Ravnsburg ..... 220

**Zdzisław Czaja:** Jakość życia społeczeństwa z rodzimą biedą w tle ..... 227

**Kazimiera Król:** Żebractwo w Polsce jako kwestia społeczna ..... 238

**Andrzej Przymeński:** Społeczno-ekonomiczne przyczyny kwestii bezdomności w Polsce współczesnej ..... 249

# *Uwagi wstępne*

W zasadniczym nurcie współczesnej teorii ekonomicznej problematyka rynku opiera się głównie na sygnałach cenowych. Tymczasem analiza gospodarki rynkowej wymaga uwzględnienia także innych elementów, czasami bardzo odległych od standardowych analiz ekonomicznych.

Gospodarka rynkowa to proces nieustannych zmian. Mamy za sobą już pierwszy etap transformacji, ale przed nami wiele lat wytężonej pracy w zakresie restrukturyzacji majątku narodowego, produkcji, zarządzania. Dlatego też konieczne jest analizowanie dotychczasowych teoretycznych i praktycznych aspektów funkcjonowania gospodarki, dzięki którym rozwój teorii i praktyki rynkowej będzie kontynuowany. Świat nie stoi w miejscu – globalizacja, integracja europejska, a przede wszystkim konkurencja powodują pojawienie się nowych paradygmatów społecznych w dziedzinie ekonomii. Wcześniejsze tezy dotyczące konfliktu przemysłowego, kolektywnych decyzji związkowych lub partyjnych, uczestnictwa społecznego, demokracji przemysłowej są dzisiaj dużą przeszkodą w dalszym rozwoju z powodu zachodzących rozbieżności między teorią a rzeczywistością. Zbyt mała adekwatność dotychczasowych paradygmatów do potrzeb analizy współczesnej rzeczywistości spowodowała zwrot ku zagadnieniom obejmującym szersze obszary: integracji, konsumeryzmu, kooperacji, które mogą być rozpatrywane w obrębie etyki biznesu, albo rzadziej już jako kwestia sprawiedliwości społecznej. Korzyści zaś przestają być definiowane wyłącznie w kategoriach wąskomaterialnych, definiuje się je szerzej, jako równoczesne zabieganie o bogactwo, władzę, karierę i prestiż.

Początek wieku rodzi pewne niepokoje. Zadajemy sobie pytanie: czy podołamy wyzwaniom XXI wieku? Jasne zaś jest, że sprostanie rysującym się wyzwaniom wymaga sformułowania trafnej i umiejętnie wykorzystanej diagnozy istniejących szans i zagrożeń rozwijającej się w Polsce gospodarki rynkowej. Przyczynki do takiej diagnozy zawiera też niniejszy zeszyt, w którym obok prac o charakterze teoretycznym, opartych w mniejszym lub większym stopniu na literaturze przedmiotu i własnych przemyśleniach, występują opracowania naukowe, ilustrowane materiałami empirycznymi lub niemal w całości oparte na prezentacji takich materiałów, czy wreszcie krótkie teksty doktorantów i praktyków związane z różnymi sferami i formami działalności gospodarczej, przedstawiające niektóre aspekty społecznych uwarunkowań tej działalności, zawierające często postulaty praktyczne o charakterze socjoekonomicznym, wynikające z własnych doświadczeń autorów. Powoduje to, że obok prac charakteryzujących się zaawansowanym warsztatem teoretycznym i metodologicznym, w ze-

szycie znajdują się też teksty o charakterze opisowo-postulatywnym. Przyjęliśmy bowiem, że różnorodność tekstów ma stanowić zaczyn i inspirację do dalszych starań o upowszechnienie i rozwój problematyki socjoekonomicznej w Polsce, zwłaszcza od strony przydatności dla praktyki. Powyższe założenia odzwierciedla też tytuł całej publikacji: *Socjologiczne i ekonomiczne zagadnienia gospodarki rynkowej – szanse i zagrożenia.*

Ze względu na powyższe uwarunkowania postanowiono również nie podejmować próby ujednolicenia problematyki. Przyjętym założeniom odpowiada układ tematyczno-problemowy zeszytu, który składa się z trzech części: „Ogólne wymiany i determinanty gospodarki rynkowej", „Praca, czas wolny, bezrobocie" oraz „Samorząd terytorialny i jego problemy".

# Część pierwsza

# OGÓLNE WYMIARY I DETERMINANTY GOSPODARKI RYNKOWEJ